Ljiljana Beljkašić-Hadžidedić, Narodna umjetnost Bosne i Hercegovine. Svjetlost, Sarajevo 1983, 55 str.

U nizu popularnih izdanja izdavačke kuće "Svjetlost" [tzv. *Olimpijska serija Svjetlosti]* namijenjenih inozemnim i domaćim posjetiocima što ih je Sarajevo ugostilo uz Zimsku olimpijadu 1984. g., objavljena je i jedna knjižica u kojoj je prezentirano folklorno nasljeđe. Obrađena tematika, međutim, uža je od naslova knjižice, jer je iz širokog raspona narodne umjetnosti u njoj prikazana samo likovna umjetnost. Riječ je zapravo o predmetima svakodnevne uporabe, korištenih većinom u seoskim sredinama, kod kojih je - bez obzira na njihovu ponekad i posve banalnu funkciju - dosegnuta umjetnička razina oblikovanja.

U skladu s profilom publikacija ove vrste veći dio knjižice zauzimaju fotografije. Uz prikaz pojedinačnih predmeta ili njihovih ukrasnih detalja, pokazani su na fotografijama žanr-scena i u primjeni pa, zajedno s prikazanim krajolicima, uvode gledaoca i čitaoca u bosansko-hercegovačko podneblje. Samim tim što predmeti potječu većinom iz zbirki Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine u Sarajevu osiguran je reprezentativni izbor ilustracija.

Našavši se pred zadatkom da obradi najraznovrsnije [uvjetno nazvane] umjetnine, u rasponu od kolijevke do nadgrobnog spomenika, autorica je za svoj sažeti popratni tekst izabrala onaj način prezentacije u kojem su umjetnine prikazane prema materijalu od kojega su izrađene. Na prvom su mjestu predmeti od tekstila, slijede oni od drva, metala, kože, sedefa i kosti, zatim su predstavljeni keramički i kameni oblici, te na kraju i umjetnički oblikovani predmeti jednokratne upotrebe, primjenjivani većinom uz ustaljene svečane zgode, kao što su šarena jaja uz Uskrs, ukrasna peciva uz slave i sl. Opredijelivši se za takav pristup, autorica je u nekim poglavljima opširnije navela i sve ukrasne tehnike, primjerice uz tekstilni materijal, pa je šteta što to nije provedeno dosljedno; u poglavlju o umjetninama o drvu mnogo je oskudnije.

Gdje god je to bilo moguće dotaknut je i socijalni aspekt pojava, pa su navedeni i proizvođači [seoski ili gradski obrtnici], a cijela je materija smještena i u prostorni i u povijesni kontekst. Prepoznaje se, dakle, pristup kakav i jest najčešći u većine etnologa kada pišu o tradicijskim likovnim tvorbama.

Objavljena i na nekoliko svjetskih jezika, *Narodna umjetnost Bosne i Hercegovine* Ljiljane Beljkašić-Hadžidedić nesumnjivo predstavlja za inozemnog čitaoca zanimljivu i korisnu informaciju o jednom dijelu našeg folklornog nasljeđa.

ALEKSANDRA MURAJ

Viera Nosál'ová, Slovenský ľudový odev, Vydavatel'stvo Osveta, Martin 1983, 220 str.

Viera Nosaljova je autor više monografskih radova iz oblasti narodne nošnje pojedinih oblasti Slovačke. Kao dobar, možda najbolji poznavalac ovog dela materijalne kulture Slovaka, smogla je snage i entuzijazma da napravi obimno delo koje je pred nama.

Na osnovu vlastitih, kao i tuđih terenskih istraživanja i objavljene građe i monografije pojedinih oblasti autorka je prikazala svu raznovrsnost i mnoge varijabilitete nošnje širom Slovačke. To je zahtevalo i izuzetne napore i dobro poznavanje materije.

Kao osnovu za teritorijalnu podelu pojedinih tipova nošnje, autorka se opredelila za nekadašnju podelu na "župe" - oblasti, koje su bile već iskristalizovane od 10. do 12. stoleća i sa određenim promenama trajala sve do 31. decembra 1922. godine.